

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра трудового права

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ
навчальної дисципліни
«Професійна відповідальність правоохоронця»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

для студентів 1 курсу

Харків – 2022

Методичні матеріали для вивчення навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правоохоронця» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 48 с.

Розробник:

Свічкарьова Ярослава Віталіївна, кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри трудового права

Затверджено на засіданні кафедри трудового права
(протокол № 15 від 23 червня 2022 року)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри трудового права
(протокол № 13 від 29 червня 2023 року)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри трудового права
(протокол № 13 від 30 квітня 2024 року)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри трудового права
(протокол № 02 від 02 жовтня 2024 року)

Завідувачка кафедри – Серeda Олена Григорівна, докторка юридичних наук, професорка

ВСТУП

Професійна відповідальність майбутнього фахівця-правоохоронця пов'язана з наявністю соціальних цінностей та специфічних професійних норм і правил, що детерміновані умовами проходження служби. В межах навчальної дисципліни розглядається сукупність взаємопов'язаних положень загальнотеоретичного, правового та методичного характеру щодо відповідальності правоохоронців. Розкривається зміст та значення деонтологічних вимог до працівників правоохоронних органів, особливості їх етичної поведінки, моральної, правової та психологічної культури. Аналізується зміст і значення міжнародних та національних стандартів професійної діяльності. Послідовно, через вивчення професійних вимог, прав та обов'язків, компетенції та повноважень співробітників Національної поліції України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України.

Мета навчальної дисципліни – формування у майбутніх правоохоронців системи знань щодо професійної відповідальності через призму усвідомлення важливості власної професії, наявності стійких професійних інтересів, почуття гордості й поваги до правоохоронної діяльності, здатності до емоційно-вольової саморегуляції, усвідомленого прагнення особистості до ефективного здійснення професійних функцій; опанування науковими підходами щодо системного вирішення дискусійних теоретико-прикладних питань; набуття умінь вільної орієнтації у системі національного та міжнародного законодавства щодо стандартів правоохоронної діяльності; активізація аналітичної та дослідницької роботи курсантів/студентів; вироблення практичних навичок їх діяльності.

Завдання:

Студенти повинні знати:

- нормативно-правові акти, що регулюють етичні стандарти в професійній діяльності правоохоронців;

- міжнародні стандарти професійної етики та відповідальності як нормативної основи доброчесності представника юридичної професії;
- основні деонтологічні засади професійної діяльності правоохоронців.

Студенти повинні вміти:

- застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці етичних засад поведінки та професійної відповідальності співробітників правоохоронних органів;
- застосовувати нормативний матеріал до конкретних відносин;
- розв'язувати складні задачі та проблеми у сфері притягнення правоохоронців до професійної відповідальності;
- надавати проведеній роботі належної форми (письмове рішення, складання документа тощо);
- аналізувати тенденції юридичної практики та оцінювати їх з точки зору відповідності законодавству.

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри трудового права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(протокол № 02 від « 02 жовтня 2024 р.)

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОНЦЯ»

Модуль 1. Специфіка професійної діяльності правоохоронця

Зміст професійної діяльності працівників правоохоронних органів.
Поняття, принципи та функції правоохоронної діяльності. Суб'єкти та об'єкти правоохоронної діяльності. Види, роль та місце правоохоронних органів в правовій системі України. Правове регулювання діяльності правоохоронних органів. Роль працівників правоохоронних органів у становленні демократії, забезпеченні поваги до прав і свобод людини та дії верховенства права, протидії корупції.

Професійна культура працівників правоохоронних органів, її значення та вплив на професійну діяльність. Характеристика світоглядних і морально-етичних цінностей працівників правоохоронних органів як представників професії, їх людська та професійна гідність.

Деонтологічні, професійно-етичні та психологічні засади діяльності працівників правоохоронних органів. Поняття, загальна характеристика та нормативна основа деонтології правоохоронної діяльності. Міжнародні стандарти професійної етики правоохоронців.

Правова культура правоохоронця та її функції. Правові цінності як чинник формування внутрішнього імперативу службового обов'язку правоохоронця. Професійні деформації моральної та правової свідомості

правоохоронців. Правовий нігілізм в правозастосовній діяльності та шляхи його подолання. Морально-правова культура в практичній діяльності правоохоронця. Моральні вимоги: честь та гідність, совість, справедливість. Моральні основи спілкування правоохоронця: повага, співчуття, милосердя, любов. Мораль і право як механізми регуляції життєдіяльності правоохоронця.

Політична та інформаційна культура, інформаційна безпека в професійній діяльності правоохоронця. Психологічна культура правоохоронця. Індивідуально-психологічні особливості працівників правоохоронних органів. Пізнавальна та емоційно-вольова сфера діяльності правоохоронця.

Забезпечення гендерної рівності в системі правоохоронних органів. Державна політика щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків. Міжнародно-правове регулювання гендерної рівності в правоохоронних органах. Організаційно-правове та психологічне забезпечення гендерної рівності в секторі безпеки. Правоохоронні органи в механізмі забезпечення гендерної рівності в Україні. Зарубіжний досвід впровадження гендерної рівності серед правоохоронців.

Модуль 2. Професійна етика і відповідальність працівників окремих правоохоронних органів

Професійна етика і відповідальність працівників Національної поліції України. Загальна характеристика сфери застосування правничих компетентностей в органах Національної поліції. Загальні засади проходження служби в поліції. Статус поліцейського. Поліцейські заходи.

Правила етичної поведінки поліцейських. Міжнародний кодекс поведінки посадових осіб органів публічної влади, Європейський кодекс поліцейської етики. Адміністративна та кримінальна відповідальність

поліцейських.

Підстави та порядок притягнення поліцейських до дисциплінарної відповідальності. Порівняльна характеристика Дисциплінарного статуту Національної поліції України, Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ України та Дисциплінарного статуту Збройних Сил України, сфер їх дії, підстав, порядку та практики застосування.

Відшкодування шкоди, завданої фізичній або юридичній особі рішеннями, дією чи бездіяльністю органу або підрозділу поліції, поліцейським під час здійснення своїх повноважень. Підстави та порядок притягнення осіб рядового та начальницького складу правоохоронних органів до матеріальної відповідальності за шкоду, завдану державі.

Професійна етика і відповідальність працівників Національної гвардії України. Загальна характеристика сфери застосування правничих компетентностей в органах Національної гвардії України. Загальні засади та особливості проходження служби в цих органах. Кадровий склад Національної гвардії України. Заходи щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Додержання вимог закону та етичних норм поведінки працівниками Національної гвардії України. Дотримання прав людини під час здійснення працівниками Національної гвардії України своїх повноважень, відповідальність за протиправні дії та бездіяльність.

Адміністративна та кримінальна відповідальність працівників Національної гвардії України. Підстави та порядок їх притягнення до дисциплінарної відповідальності. Процедура проведення службового розслідування. Підстави та порядок притягнення працівників Національної гвардії України до матеріальної відповідальності.

Професійна етика і відповідальність співробітників Державної

прикордонної служби України. Компетенція та повноваження Державної прикордонної служби України. Основні завдання Державної прикордонної служби України. Умови і межі використання та застосування заходів примусу особовим складом Державної прикордонної служби України. Підстави та порядок здійснення поверхневої перевірки, застосування вогнепальної зброї співробітниками Державної прикордонної служби України.

Юридична відповідальність співробітників Державної прикордонної служби України. Адміністративна та кримінальна відповідальність. Процедура притягнення співробітників Державної прикордонної служби України до дисциплінарної та матеріальної відповідальності.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОНЦЯ»

№ п/п	Дата прове дення (згідно з розкла дом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття	Самостій на робота
		Модуль 1. Специфіка професійної діяльності правоохоронця				
1.		Тема 1. Зміст професійної діяльності працівників правоохоронних органів	8	2	2	4
2.		Тема 2. Деонтологічні, професійно-етичні та	8	2	2	4

		психологічні засади діяльності працівників правоохоронних органів				
3.		Тема 3. Забезпечення гендерної рівності в системі правоохоронних органів	8	2	2	4
		<i>Разом</i>	24	6	6	12
		Модуль 2. Професійна етика і відповідальність працівників окремих правоохоронних органів				
4.		Тема 1. Професійна етика і відповідальність працівників Національної поліції України	12	2	4	6
5.		Тема 2. Професійна етика і відповідальність працівників Національної гвардії України	10	2	2	6
6.		Тема 3. Професійна етика і відповідальність працівників Державної прикордонної служби України	14	2	4	8
		<i>Разом</i>	36	6	10	20
		Усього годин / кредитів ECTS	60/2,0	12	16	32

3.ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1. Специфіка професійної діяльності правоохоронця

Тема 1.

Зміст професійної діяльності працівників правоохоронних органів.

Питання для обговорення

- 1.Поняття, принципи та функції правоохоронної діяльності.
- 2.Суб'єкти та об'єкти правоохоронної діяльності.
- 3.Види, роль та місце правоохоронних органів в правовій системі України.
- 4.Правове регулювання діяльності правоохоронних органів.
- 5.Роль працівників правоохоронних органів у становленні демократії, забезпеченні поваги до прав і свобод людини та дії верховенства права, протидії корупції.
- 6.Професійна культура працівників правоохоронних органів, її значення та вплив на професійну діяльність.
- 7.Характеристика світоглядних і морально-етичних цінностей працівників правоохоронних органів як представників правничої професії, їх людська та професійна гідність.

1.12 березня 2020 року ФОП Пузіковим було передано хабар у розмірі 500 доларів США директору ринку Луніну за неперешкоджання у діяльності торговельного кіоску. Свідком цієї події став майор поліції Званцев, який був одягнений у форму поліцейського, однак перебував не при виконанні службових обов'язків (повертався до дому).

Наступного дня Званцеву було повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 368 Кримінального кодексу України. За наслідками проведеного службового розслідування затверджено висновок - звільнити Званцева з рядів Національної поліції України.

Чи було порушено Званцевим етичні норми працівника поліції? Чи є законним звільнення Званцева? Чи можна притягти Званцева до кримінальної відповідальності?

2. 28 листопада 2021 року близько 23.30 год. працівники поліції Говоров та Білов (знаходячись поза службою), у цивільному одязі, у стані алкогольного сп'яніння спровокували конфліктну ситуацію з гр. Обнорським, якому в подальшому нанесли тілесні ушкодження.

29 листопада 2021 року вказані правоохоронці вийшли на службу, де їх колегами було встановлено та зафіксовано факт перебування у нетверезому стані. За наслідками проведеного службового розслідування, результати якого відображені у «Висновку службового розслідування від 16 грудня 2021 року» було винесено наказ, відповідно до якого Говорова та Білова було притягнуто до дисциплінарного стягнення у вигляді звільнення.

Чи можна було звільнити Говорова і Білова за фактом вчиненого порушення? Чи має місце порушення Присяги поліцейського та Правил етичної поведінки? Які наслідки вчинення працівником поліції порушення, що ганьбить орган Національної поліції та звання працівника поліції?

3. До районного відділення поліції зі служби «102» 14 жовтня 2021 о 00 год. 29 хв. надійшло повідомлення про те, що біля кафе «Зустріч» відбувається бійка між 5-6 невідомими, у одного з яких є вогнепальна зброя. Відповідно до листа Обласного управління департаменту внутрішньої безпеки Національної поліції України сержант поліції Шмельов, самовільно покинувши місце розташування підрозділу, із власної необережності втратив закріплену за ним вогнепальну зброю біля кафе «Зустріч».

За вказаним фактом наказом начальника Головного управління Національної поліції було призначено службове розслідування, висновком якого було встановлено, що після проведення вечірньої перевірки, співробітники поліції Коршун та Шмельов, самовільно покинули розташування підрозділу та направилися до кафе «Зустріч», де вживали спиртні напої. При цьому Шмельов взяв із собою закріплену за ним вогнепальну зброю - пістолет Макарова та один магазин з 8 набоями до нього. Близько 00 год. 05 хв. 14 жовтня, Шмельовим була спровокована конфліктна ситуація з мешканцями міста. У процесі конфлікту Шмельов оголив вогнепальну зброю та погрожував її застосуванням. За таких обставин, на місце події був викликаний наряд поліції. Після прибуття поліцейських Шмельов закинув зброю у кущі, а сам намагався сховатись.

Чи вбачається в діях Шмельова порушення Правил етичної поведінки поліцейських? До якого виду відповідальності можна притягнути Шмельова?

Список літератури

1. Гапотій В.Д. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навчальний посібник / В.Д. Гапотій, А.А. Письменицький. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 198 с.

2.Гусарєв С. Д. Юридична деонтологія. Основи юридичної діяльності: Навч. посібник / С. Д. Гусарєв, О. Д. Тихомиров. К.: Знання, 2008. 495 с.

3.Ковалів М. В., Єсімов С. С., Лозинський Ю. Р. Правове регулювання правоохоронної діяльності: Навч. посібник / М.В. Ковалів, С.С. Єсімов, Ю.Р. Лозинський. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 323 с.

4. Кормич Л. І., Краснопольська Т. М. Національна безпека в глобалізаційних умовах : Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. І. Кормич, Т. М. Краснопольська. Одеса : Фенікс, 2020. 76 с.

5.Організація судових та правоохоронних органів: Навч. посіб./відп. ред. О. О. Овсяннікова, І. В. Юревич. Харків: Право, 2017. 238 с

6.Судові та правоохоронні органи України: навчально-методичний посібник з тестовими завданнями (для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання) / Олексій У.О., Гнатовська А.І., Латковський П.П., Марущак А.В., Чернівці, 2021. 75 с.

7. Судові та правоохоронні органи: Навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, Ю. С. Назар, М. Т. Гаврильців, Г. Ю. Лук'янова, А. І. Годяк, М. М. Бліхар. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 388 с.

8.Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль : Вектор, 2015. 335 с.

9.Фіолевський Д.П. Судова влада і правоохоронна система в Україні: Монографія / Д.П. Фіолевський. Київ : Кондор, 2016. 322 с

Тема 2.

Деонтологічні, професійно-етичні та психологічні засади діяльності працівників правоохоронних органів

Питання для обговорення

1.Поняття, загальна характеристика та нормативна основа деонтології правоохоронної діяльності.

2.Міжнародні стандарти професійної етики правоохоронців.

3.Правова культура правоохоронця та її функції. Правові цінності як чинник формування внутрішнього імперативу службового обов'язку правоохоронця.

4.Професійні деформації моральної та правової свідомості правоохоронців. Правовий нігілізм в правозастосовній діяльності та шляхи його подолання.

5.Морально-правова культура в практичній діяльності правоохоронця. Моральні вимоги: честь та гідність, совість, справедливість.

6.Моральні основи спілкування правоохоронця: повага, співчуття, милосердя, любов. Мораль і право як механізми регуляції життєдіяльності правоохоронця.

7.Політична та інформаційна культура, інформаційна безпека в професійній діяльності правоохоронця.

8.Психологічна культура правоохоронця. Індивідуально-психологічні особливості працівників правоохоронних органів. Пізнавальна та емоційно-вольова сфера діяльності правоохоронця.

4. Працівник Державної прикордонної служби України Казарін під час виконання службових обов'язків постійно допускав висловлення про те, що «...міжнародне право є суто формальним і не допомагає вирішити жодної реальної проблеми в суспільстві, та, що діяти при виконанні службових обов'язків треба так, як підказує серце, оскільки положення чинного законодавства розроблені недосвідченими, «купленими» особами». Колеги не погоджувались з думкою Казаріна. Вони постійно вказували на його недостатню глибину правових знань і стереотипне, непрофесійне мислення, наслідком якого стали специфічні погляди Казаріна про «непотрібність» права.

Які існують види професійної деформації моральної та правової свідомості правоохоронця? Які види професійної деформації свідомості

Казаріна можна простежити у даному випадку? Як можна подолати професійну деформацію свідомості Казаріна?

5. Проаналізуйте, чим відрізняється мораль від права. Наведіть приклади поведінки працівників правоохоронних органів, які не відповідають правилам моралі в суспільстві та нормам права. В яких ситуаціях може виникати непорозуміння між мораллю і правом?

6. Колеги в позаробочий час зібрались посидіти в кафе. Психолог Єрмоєнко запропонував своїм друзям, які працюють в правоохоронних органах (Пономаренко – співробітник поліції, Луговий – проходить службу в Національній гвардії України, Лаврик та Самолов – працівники Державної прикордонної служби України), визначити їх тип темпераменту і знайти шлях до самовдосконалення для кожного з них. ***Визначте темперамент правоохоронців прочитавши опис характеру кожного з них. Надайте рекомендації в якому напрямку кожному з них слід попрацювати над собою.***

Пономаренко: дуже активний, рухливий, активний. Йому не притаманна агресія, в колективі швидко вступає у контакт зі співбесідниками, швидко знайомиться, активно пропонує свою допомогу та динамічно вирішає поставлені задачі. Має великий потенціал вчитись новому, уміло керувати справами і виходити з конфліктних ситуацій.

Луговий: агресивний, гарячкуватий, дратівливий. Є дуже непередбачованою особою. Колеги згадували, як він випадково вночі сприйняв свого друга за нападника, і не розібравшись в ситуації вдарив його в живіт. Однак в колективі його поважають, за працьовитість та вміння вирішувати швидко і без сумнівів питання будь-якої складності.

Лаврик: упевнений в собі, нелегко вивести із стану рівноваги, не піддається на умовляння і завжди вміє сказати «ні». Надійний працівник, якого співробітники дуже поважають і завжди можуть на нього покластись. В стресових умовах дуже довго приймає рішення, що заважає колективу виконувати завдання швидко і вчасно.

Самойлов: інертний, інтроверт, завжди віддає перевагу побути на одинці, ніж зустрітись зі знайомими. Колеги згадують, як він під час виконання завдання розплакався, бо в той день помер його собака. Дуже

романтичний і цінує власну родину. Ідеалізує світ і вважає, що все зміниться в кращий бік, коли люди почнуть вдумуватись в суть та призначення васного буття, яке дано їм, щоб зробити всесвіт кращим.

Список літератури

1.Гусарєв С. Д. Юридична деонтологія. Основи юридичної діяльності: Навч. посібник / С. Д. Гусарєв, О. Д. Тихомиров. К.: Знання, 2008. 495 с.

2.Лозовий В.О. Петришин О.В. Професійна етика юриста. Х.: «Право», 2004.176с.

3. Попадич О. Культура інформаційно-правової поведінки як результат процесу правового виховання у вищому начальному закладі / О. Попадич URL:[http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lstud_2014_29\(3\)__18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lstud_2014_29(3)__18).

4. Свічкарьова Я.В., Середа О.Г. Основні аспекти деонтологічних засад правоохоронної діяльності. Наукові записки. Серія: Право. Випуск 13. Кропивницький, 2022. С.6-9.

5.Свічкарьова Я.В. Професійна етика у діяльності правоохоронних органів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. Випуск 76: частина 2. 2023. С.75-78.

6.Свічкарьова Я.В. Сутність інформаційної безпеки в професійній діяльності правоохоронців. Наукові записки. Серія : Право. 2023. Випуск 15. Кропивницький. С.64-68.

7.Сливка С. С. Юридична деонтологія: Підручник / С. С. Сливка. К.:Атіка, 2008. 296 с.

8.Скакун О. Ф. Юридична деонтологія: підручник / О. Ф. Скакун. Харків.: Еспада, 2008. 400 с.

9.Судові та правоохоронні органи: Навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, Ю. С. Назар, М. Т. Гаврильців, Г. Ю. Лук'янова, А. І. Годяк, М.

М. Бліхар. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 388 с.

10.Сущенко В.М. Професійна відповідальність правника : Навчальний посібник для студентів вищих юридичних навчальних закладів / В.М. Сущенко. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. 236 с.

11.Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль : Вектор, 2015. 335 с.

12.Юридична деонтологія : Підручник / С. П. Погребняк та ін. ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2014. 248 с.

13. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : Навчальний посібник / Л. В. Радовецька, С. П. Лясковська, О. О. Тихомиров та ін.. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с.

14.Юридична деонтологія : Навчальний посібник для юридичних вищих навчальних закладів і факультетів / В.М. Горшеньов, Л.Л. Богачова, І.В. Бенедик та ін. ; за ред. В.М. Горшеньова, В.В. Комарова. Харків : Основа, 1993. 187 с.

15. Юридична деонтологія : Навчальний посібник для підготовки до іспиту. Київ : «Центр учбової літератури», 2021. 158 с.

Тема 3.

Забезпечення гендерної рівності в системі правоохоронних органів

Питання для обговорення

1. Державна політика щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків. Міжнародно-правове регулювання гендерної рівності в правоохоронних органах.

2.Організаційно-правове та психологічне забезпечення гендерної рівності в секторі безпеки.

3.Правоохоронні органи в механізмі забезпечення гендерної рівності в Україні.

4.Зарубіжний досвід впровадження гендерної рівності серед правоохоронців.

7.Громадянка Білоліпецька подала заяву про прийняття на роботу до правоохоронних органів, але їй було відмовлено. Керівник правоохоронного органу повідомив їй, що «..вона занадто молода та жіночна для цієї роботи», а на останок сказав, що «...побачив у неї обручку, тому взагалі вважає, що зараз її головною справою буде народження дітей та увага до чоловіка». На слова Білоліпецької, про те, що вона одружена на жінці, керівник засміявся, кажучи, що «...тоді взагалі Вам тут не місце».

Наведіть норми міжнародних та національних нормативно-правових актів, які було порушено такими висловами з боку керівництва. Оцініть ситуацію з боку запобігання дискримінації у правоохоронній діяльності.

8. Круглікова працювала кінологом у кінологічному відділенні Державної прикордонної служби України. 24 жовтня відбулася нарада, де працівники відділення могли висловити свою думку з приводу робочих питань. Проте, під час виступу Круглікової, в присутності всіх членів колективу, старший кінолог Заєць почав її ображати, говорив, що вона «нікчемний працівник, поганий спеціаліст» і наостанок почав звертатися до неї з брудною нецензурною лайкою. Все це відбувалося у присутності всіх співробітників відділення. Круглікова неодноразово зверталася до керівника кінологічного відділення із заявами щодо неналежної поведінки Зайця та просила вплинути на нього, щоб він публічно попросив вибачення за негідну поведінку.

Чи були неправомірними діями Зайця порушені права Круглікової, чи було її дискриміновано як жінку і спеціаліста? Чи має Заєць понести відповідальність? Якщо так, то до якого виду відповідальності можливо його притягнути.

9. Казанцева протягом двох років навчалася у закладі вищої освіти Національної гвардії України. Вона вчилася добре, але їй було відраховано через те, що керівництво закладу прийняло однакові для чоловіків та жінок нормативи випробувань з фізичної підготовки. Казанцева склада три випробування, однак з останнім, четвертим випробуванням, вона не

впоралася. Випробування полягало у тому, щоб пробігти на певну дистанцію за певний проміжок часу. Казанцева пробігла на 50 секунд довше ніж було передбачено нормативом.

Чи є, на вашу думку, нормативи у сфері військової освіти дискримінацією щодо жінок? Обґрунтуйте відповідь.

Список літератури

1. Гришко В.І., Киричук Б.С. Значення імплементації норм Стамбульської конвенції в контексті протидії випадкам насильства під час дії режиму воєнного стану в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2023. Серія Право. Вип. 80: част. 2. С. 284-289.
2. Гербут В.С. Право на сексуальну орієнтацію та гендерну ідентичність: сутнісний зміст та гарантії захисту: монографія. Ужгород, 2019. 264 с.
3. Грицай І.О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. Київ: «Хай-Тек Прес», 2018. 560 с.
4. Кравець В.П., Говорун Т.В., Кікінежді О.М. Гендерні дослідження: прикладні аспекти: монографія. Тернопіль: Навч. книга «Богдан», 2013. 448 с.
5. Наливайко Л. Державна політика у сфері забезпечення національної безпеки: досвід України та зарубіжних держав. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти: матеріали IV Міжнародної науковопрактичної конференції (Дніпро, 13.03.2020 р.). Дн.: ДДУВС, 2020. С. 18–20.
6. Наливайко Л.Р., Сірко Л.П. Гендерно-правова експертиза: проблеми теорії та практики: монографія. Дніпро: ДДУВС, 2023. 200 с.
7. Оніщенко Н.М. Сучасний гендерний контекст: новели, перспективи, дискусії. Часопис КУП. 2020. №3. С. 22-26

- 8.Романова Н.В. Гендерно-правова експертиза як складова механізму забезпечення гендерної рівності. Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України, 2019. № 19.С. 38-46.
- 9.Свічкарьова Я.В. Середя О.Г. Значення діяльності правоохоронних органів у подоланні дискримінації. Наукові записки. Серія : Право. Випуск 14. Кропивницький, 2023.С.80-84.
- 10.Сектор безпеки і оборони України: теорія, стратегія, практика : монографія / Ф.В. Саганюк та ін. Київ : Академпрес, 2017. 180 с.
11. Формування гендерної компетентності працівників підрозділів МВС України : навч.-метод. посіб-к / Перунова О. С., Юрченко-Шеховцова Т. І., 233 Галустян О. А., Волошина О. В., Охріменко І. М., Захаренко Л. М., Андросюк В. Г., Кудерміна О. І., Горбенко Д. А.; за заг. ред. С. С. Чернявського. Київ : МВС України, Нац. академія внутр. справ, 2022. 200 с.

Модуль 2. Професійна етика і відповідальність працівників окремих правоохоронних органів

Тема 4.

Професійна етика і відповідальність працівників Національної поліції.

Питання для обговорення

- 1.Загальні засади проходження служби в поліції. Статус поліцейського. Поліцейські заходи.
- 2.Правила етичної поведінки поліцейських – національні та міжнародні стандарти.
- 3.Адміністративна та кримінальна відповідальність поліцейських.
4. Підстави та порядок притягнення поліцейських до дисциплінарної відповідальності.
5. Відшкодування шкоди, завданої фізичній або юридичній особі рішеннями, дією чи бездіяльністю органу або підрозділу поліції, поліцейським під час здійснення ними своїх повноважень.

6. Підстави та порядок притягнення осіб рядового та начальницького складу правоохоронних органів до матеріальної відповідальності за шкоду, завдану державі.

10. У жовтні 2022 року сталася дорожньо-транспортна пригода за участю транспортного засобу, який відповідно до свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, знаходився у власності Департаменту патрульної поліції, під керуванням поліцейського Степанова. Внаслідок ДТП автомобіль марки «Mitsubishi Outlander» зазнав механічних пошкоджень, а пасажир отримав закриту черепно-мозкову травму.

По даному факту ДТП було відкрито кримінальне провадження за частиною другою статті 286 КК України, яке було внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань. За результатами розгляду справи Степанова визнано винним у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України. Висновком експертного дослідження Науково-дослідного експертно-криміналістичного центру встановлено, що вартість матеріального збитку завданого власнику автомобіля «Mitsubishi Outlander» внаслідок його пошкоджень при ДТП складає 527921,65 грн.

Департамент патрульної поліції звернувся з позовом до Степанова та просив стягнути вказану суму матеріальної шкоди.

Чи підлягатимуть позовні вимоги Департаменту патрульної поліції задоволенню? Який порядок відповідальності поліцейських у випадку вчинення протиправних дій? У порядку якого судочинства буде вирішуватися ця справа? Чи містить Закон України «Про Національну поліцію» норми, які б регулювали відповідальність працівників поліції, за шкоду заподіяну ними під час виконання службових обов'язків?

11. У нічну зміну 15 квітня екіпаж «Залік-151» в складі заступника командира роти № 2 БПП старшого лейтенанта поліції Волкова та інспектора взводу № 1 роти № 2 БПП лейтенанта поліції Луценка неналежним чином відпрацювали виклик «Звернення інформаційного характеру»: поліцейські залишили дитину 14 років в квартирі з агресивним батьком, який мав ознаки алкогольного сп'яніння.

Пізніше, на номер екстреного виклику поліції «102» звернулася мати дитини та повідомила, що її чоловік на момент прибуття її до квартири, погрожував фізичною розправою, тримаючи в руках ніж. Жінка спільно зі знайомими зв'язала руки чоловіку та викликала працівників БПП на місце події.

Чи можна притягнути Волкова та Луценка до відповідальності за неналежне відпрацювання виклику? Якщо так, то до якого виду? Як поліцейські мають реагувати на заяви і повідомлення про кримінальні,

адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України?

12. Старший лейтенант поліції Кононенко, виїхав на виклик Лебедевої, яка зазначала про факт побутової бійки із застосуванням кухонного ножа. Вважаючи, що нічого серйозного у бійці немає, на заклики молодшого лейтенанта поліції Челищева про обов'язковість носіння бронежилетів, як засобів індивідуального захисту, Кононенко заперечував, висміюючи словами: «..ти б ще спецназ на виклик баби взяв». Внаслідок цього, поліцейські Кононенко та Челищев прибули на місце події без засобів індивідуального захисту. Крім того, приїхавши на виклик, Кононенко не ввімкнув нагрудну камеру, знов ж таки посилаючись на несерйозність справи. Чоловік Лебедевої поранив Кононенка ножом в плече.

Які порушення можна прослідкувати в поведінці Кононенка? Визначте, чи має нести відповідальність Кононенко? Якщо так, то яку?

13. Гр. Шпак під час її тримання під вартою у ІТТ примушували їсти неїстівні речовини та періодично підвішували тіло на стелю за допомогою кайданок, які одягали їй на руки. Ці дії вчинялися з метою отримання від неї визнання про кримінальне правопорушення, на думку правоохоронців, яке вона вчинила.

Дайте правову оцінку діям співробітників правоохоронних органів. Ознайомтеся з справою «Каверзін проти України» (Kaverzin v. Ukraine) (заява № 23893/03, рішення від 15.05.2012 р.) Чим відрізняється катування від інших форм жорстокого поводження, що забороняються Конвенцією?

8. У ніч з 24 на 25 лютого в місті Єнськ група людей в поліцейській формі та масках без пред'явлення документів і пояснень знесла наметове містечко акції «Україна без Юнуковича». За словами прес-секретаря цієї політичної течії, близько 10 мешканців наметового містечка, члени місцевого осередку УНА-УНСО, були побиті та вивезені у невідомому напрямку. За даними на 25 лютого, про їхню долю нічого не відомо.

Прокоментуйте цю подію. Виявіть правопорушення та вид можливої відповідальності?

Список літератури

1.Банчук О. А., Москаленко О. М. Статус поліції: міжнародні стандарти і зарубіжне законодавство: навчальний посібник. Київ, 2013. 588 с.

2.Гіда Є. О. Деонтологічні засади забезпечення прав і свобод людини і громадянина працівниками міліції у сфері правопорядку : монографія. Київ : ФОП О.С. Ліпкан, 2011. 416 с.

3.Гіда Є. О. Деонтологічні засади діяльності поліції та їх закріплення у міжнародно-правових документах. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2014. Вип. 25. С. 20–23.

4. Гаркуша А. Г. Гендерний паритет: жінка в Національній поліції України. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2019. № 1.

5. Кущенко В. О, Комзюк М. А, Іншеков М. В. Проблеми та перспективи розвитку системи професійного відбору майбутніх поліцейських. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Харків. 2018. С. 41–43.

6.Лошицький М. В. Нормативно-правове регулювання поліцейської діяльності в Україні. Підготовка кадрів міліції (поліції): історія та сучасність: матеріали міжвузів. наук.-теорет. конф. Київ : НАВС, 2011. С. 164–167.

7.Мельник Р. С. Право на свободу мирних зібрань: теорія і практика: Монографія. К.: ВАІТЕ, 2015. 168 с.

8.Пендюра М. М., Старицька О. О. Поліцейська деонтологія : Навчальний посібник. Київ : ФОП Маслаков, 2020. 276 с.

9.Петков С.В., Мірошніченко О.О., Делія Ю. Гарантії права на звернення громадян до органів внутрішніх справ України: Монографія.ЦУЛ, 2016. 354с.

10.Проневич О. С. Імплементация Європейських деонтологічних стандартів професійної діяльності поліцейських у вітчизняне законодавство: до по-

становки проблеми. Вісник Харків. нац. ун-ту внутр. справ. 2018. 75(4), с. 102–110.

11. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. наук. праць / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, каф. спец. фіз. підготовки ф-ту №2.: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2018. 246 с.

12. Судові та правоохоронні органи України: навчально-методичний посібник з тестовими завданнями (для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання) / Олексій У.О., Гнатовська А.І., Латковський П.П., Марущак А.В., Чернівці, 2021. 75 с.

13. Судові та правоохоронні органи: Навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, Ю. С. Назар, М. Т. Гаврильців, Г. Ю. Лук'янова, А. І. Годяк, М. М. Бліхар. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 388 с.

14. Сущенко В.М. Професійна відповідальність правника : Навчальний посібник для студентів вищих юридичних навчальних закладів / В.М. Сущенко. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. 236 с.

15. Українська Гельсінська спілка з прав людини. Права жінок правоохоронців та політика гендерної рівності: досвід інших країн у вітчизняному контексті. URL: <https://helsinki.org.ua/articles/prava-zhinok-pravohorontsiv-ta-polityka-hendernoji-rivnosti-dosvid-inshyh-krajin-u-vitchyznyanomu-konteksti/> .

Тема 5.

Професійна етика і відповідальність працівників Національної гвардії України

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика сфери застосування правничих компетентностей в Національній гвардії України. Загальні засади та особливості проходження служби в Національній гвардії України.

2.Кадровий склад Національної гвардії України.

3.Додержання вимог закону та етичних норм поведінки працівниками НГУ.

4.Дотримання прав людини співробітниками Національної гвардії України.

7.Адміністративна та кримінальна відповідальність працівників НГУ.

8.Підстави та порядок притягнення співробітників НГУ до дисциплінарної відповідальності.

9.Підстави та порядок притягнення співробітників НГУ до матеріальної відповідальності.

14. Громадянин Сербії – Крейц вирішив проходити службу у Національній Гвардії України.

Визначте, чи може іноземний громадянин бути прийнятий на службу в органи Національної гвардії України. Чи укладається з такими громадянами контракт? Якщо так, то визначте особливості його укладання.

15. Під час патрулювання вулиць начальник відділення управління НГУ Донченко наказав підлеглому Водолієнко за допомогою спецзасобів (наручників), затримати і зробити «профілактичний» удар по обличчю громадянина, який порушував суспільний порядок, а саме, шукав скляні пляшки у смітнику, та розбивав їх об фасад Будинку культури. Водолієнко відмовився від виконання наказу. Однак Донченко пригрозив: «Хто ти такий, щоб не виконувати розпорядження керівника. Я тебе звільню завтра!». Тому підлеглий Володієнко виконав наказ начальника.

Чи наділені співробітники НГУ повноваженнями щодо охорони громадського порядку? Чи є правомірними дії начальника відділення Донченко та оперуповноваженого Водолієнко? Що зміниться, якщо Водолієнко не виконає наказ Донченка? Які права має співробітник НГУ у випадку отримання незаконного наказу?

16. 04 квітня 2024 року співробітник НГУ, який охороняв дипломатичне представництво Франції, побачив як громадянин Журченко дістав телефон і робив селфі на фоні будинку, в якому було розташовано представництво. Співробітника НГУ такі дії насторожили, він підійшов до Журченко та попросив надати йому телефон для проведення огляду. Журченко відмовився, сказав що працює юристом і знає про свої права. Він посилався на рішення ЄСПЛ «Волохи проти України», де було визнано, що

втручання державного органу у право особи на повагу до приватного життя та кореспонденції є неправомірним.

Чи може співробітник НГУ проводити огляд мобільного телефону? Які правові підстави та умови проведення огляду мобільного телефону? В чому полягає сутність рішення ЄСПЛ «Волохи проти України»?

Список літератури

1. Агапова О. В. Загальна характеристика принципів діяльності Національної гвардії України. *Вплив сучасної юридичної науки на політичні й соціально-економічні процеси в Україні* : зб. наук пр. за матеріалами Всеукр. наук.- практ. конф. (Одеса, 24 жовтня 2014 року). Одеса, 2014. С. 144–149.

2. Агапова О. В. Поняття та елементи адміністративно-правового статусу Національної гвардії України. *Юридичний вісник Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2015. №1. С. 60–67

3. Агапова О. В. Контроль та нагляд за діяльністю Національної гвардії України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2015. Т. 2, вип. 2. С. 112–116.

4. Агапова О. В. Національна гвардія України – новий формат сил внутрішньої безпеки. *Правові засади діяльності правоохоронних органів* : зб. наук. пр. за матеріалами II Всеукр. наук.-практ. конф. (19 грудня 2015 року) / Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. Харків, 2015. С. 54–55.

5. Агапова О. В. Міжнародне співробітництво як чинник вдосконалення діяльності Національної гвардії України. *Підприємництво, господарство і право* : наук.-практ. господарсько-правовий журнал. 2016. № 12. С. 131–135.

6. Антонов В. О. Конституційно-правові засади національної безпеки України: монографія / В. О. Антонов; наук. ред. Ю.С. Шемшученко. Київ: ТАЛКОМ, 2017. 576 с.

7. Вернигора В. В. Адміністративно-правова відповідальність військовослужбовців під час особливого періоду: поняття, ознаки,

особливості. *Науковий вісник Херсонського державного ун-ту.* Сер. Юридичні науки. 2017. № 2(3). С. 89–91.

8.Горбач Д. О Досвід організації діяльності військових формувань держави з правоохоронними функціями та можливості їх використання в Україні *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ.* 2014. № 4. С. 25–34.

9.Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення: Монографія / М.Ф. Криштанович, Я.Я. Пушак, М.І. Флейчук, В.І. Франчук В.І. Львів : Сполом, 2020. 418 с.

10.Інститут юридичної відповідальності у демократичних правових системах: монографія / кол.авторів: за заг. Ред. Н.М. Оніщенко. К.: Видавництво «Юридична думка».2009.216с.

11.Комісаров О. Г., Покайчук В. Я. Створення і функціонування системи сил охорони правопорядку в розрізі забезпечення державної безпеки України. *Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини.* 2016. Вип. 38. С. 219–225.

12.Кривенко О. В. Роль і місце Національної гвардії України в секторі безпеки та оборони. *Стан та перспективи реформування сектору безпеки і оборони України: матеріали Всеукр. наук.-практ.ї конф. (25–26 жовтня 2016 року).* – Київ : ПАЛИВОДА А.В., 2016. 363 с.

13.Ліпкан В. А. Національна безпека України : Навч. посіб. / В. А. Ліпкан. К.: КНБ, 2009.574 с.

14.Оборотов Ю.М. Національна безпека сучасної держави: правові засади: Навчально-методичний посібник / Ю. М. Оборотов, П. П. Богуцький. Одеса: Фенікс, 2016. 40 с.

15. Олійник В. С., Клименко С. В. Адміністративна відповідальність військовослужбовців за військові правопорушення. *Науковий вісник*

Херсонського державного ун-ту. Сер. Юридичні науки. 2015. № 3(2). С. 164–167.

16.Полякова О. С. Адміністративна відповідальність військовослужбовців Збройних сил України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного ун-ту. Сер. Юриспруденція. 2014. № 9(2). С. 101–103.

17.Правові основи воєнної безпеки України : монографія / Є. Л. Стрельцов, С. Т. Полторак, Ю. В. Аллеров, О. В. Кривенко, П. П. Богуцький] ; відп. ред. Є. Л. Стрельцов. Львів : НАСВ, 2016. 88 с.

18.Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): Підручник / Г.П. Ситник. К.: НАДУ, 2012. 544 с.

19.Снігерьев О. П. Адміністративно-правове забезпечення дисциплінарної відповідальності працівників та військовослужбовців державної прикордонної служби України. Право.ua. 2017. № 2. С. 26–30.

20.Сущенко В.М. Професійна відповідальність правника : Навчальний посібник для студентів вищих юридичних навчальних закладів / В.М. Сущенко. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. 236 с.

21.Туркот М. Розмежування адміністративної і дисциплінарної відповідальності військовослужбовців Вісник Національної академії прокуратури України. 2017. № 1(47). С. 40–47.

Тема 6.

Професійна етика і відповідальність працівників Державної прикордонної служби України.

Питання для обговорення

- 1.Компетенція та повноваження Державної прикордонної служби України.
- 2.Основні права та обов'язки Державної прикордонної служби України.

3.Порядок комплектування особового складу Державної прикордонної служби України.

4.Правоохоронна функція Державної прикордонної служби України.

5.Застосування адміністративного примусу працівниками Державної прикордонної служби України.

6.Підстави і порядок застосування працівниками Державної прикордонної служби України вогнепальної зброї.

7. Адміністративна та кримінальна відповідальність працівників Державної прикордонної служби України.

8. Військова дисципліна. Підстави та порядок притягнення військовослужбовців Державної прикордонної служби України до дисциплінарної відповідальності.

9. Підстави та порядок притягнення військовослужбовців Державної прикордонної служби України матеріальної відповідальності за шкоду, завдану державі.

17. Співробітник Державної прикордонної служби Овчаренко здійснював перевірки на прикордонному КПП з метою запобігання вивезення зброї та боєприпасів з території України. Одного дня при виконанні службових повноважень, а саме в ході затримки солдата Матвієнко, який намагався втекти з військової частини та пересекти державний кордон, Овчаренко використав вогнепальну зброю.

Назвіть основні завдання Державної прикордонної служби України? Назвіть підстави та порядок застосування вогнепальної зброї працівниками Державної прикордонної служби України. Чи є використання вогнепальної зброї Овчаренко правомірним?

18. Військовослужбовець Державної прикордонної служби України Биченко передуючи у вартовому наряді користувався мобільним телефоном та палив цигарки.

Дайте правову характеристику вказаним вище подіям. Чи можна Биченка притягти до юридичної відповідальності? Якщо так, то до якого виду?

19. Військовослужбовці Державної прикордонної служби України Жуков та Водзинський, виконуючи службові обов'язки на КПП, вирішили відпочити та у приміщенні КПП покурити кальян. Через те, що вони розпалили вугілля для кальяну на електричній пічці, в приміщенні трапилась пожежа, в результаті якої буда заподіяна матеріальна шкода.

Чи є в діях Жукова та Водзинського ознаки правопорушень? Якщо так, то яких саме? Яким чином буде відбуватися відшкодування заподіяної матеріальної шкоди?

Список літератури

1.Берега Ю.М. Теоретичні засади методики розслідування незаконного заволодіння військовослужбовцем зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами: монографія / Ю. М. Берега, К. О. Чаплинський ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Київ : Гельветика, 2018. 155 с.

2. Богуцький П.П. Військове право України: джерела, структура та розвиток : Монографія / П.П.Богуцький. Одеса : Фенікс, 2008. 188 с.

3.Бурлака П. Порушення правил несення прикордонної служби: відмежування кримінально караного діяння від адміністративного правопорушення. Вісник прокуратури. 2019. № 8. с. 11-18

4.Військові злочини: кримінально-правова, криміналістична та криміналогічна характеристика: колективна монографія / За заг. ред. В.М. Стратонова, Є.Л.Стрельцова. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2015.340 с.

5.Військове право: Підручник / Р.В. Алієв та ін. ; за ред. І.М. Коропатніка, І.М. Шопіної. Київ. Нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Військ. ін-т. К.: Алерта: Правова єдність, 2019. 647 с.

6. Григоренко Є.І. Конституційні засади проходження військової служби громадянами України: проблеми теорії і практики : Монографія. / Є.І. Григоренко. Х.: Право, 2010. - С. 163.

7.Деонтологія правоохоронної діяльності прикордонників : навчальний посібник / В. І. Мірошніченко, Р. М. Ляшук, В. І. Царенко, І. Л. Бомбергер. – Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2015. 148 с.

8.Зьолка В. Л. Охорона національних інтересів України у прикордонній сфері (адміністративно-правовий аспект): монографія. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2015. 672 с.

9.Ільченко, О.В. Впровадження міжнародного досвіду у діяльності Державної прикордонної служби України – шлях до формування єдиної системи європейської безпеки. Правові горизонти. 2016. № 2(15). с. 138-144.

10. Кравчук М. В. Правові основи будівництва Національних Збройних Сил України : Монографія / М. В. Кравчук. Івано-Франківськ : Плай, 1997. 291 с.

11.Карпенко М.І. Військові злочини: питання теорії, законодавства і практики: Монографія / за заг. ред. В.К. Матвійчука. Київ : ЗВО «Націјнальна академія управління», 2019. 458 с.

12.Методологія комплексного використання військових і невійськових сил та засобів сектору безпеки і оборони для протидії сучасним загрозам воєнній безпеці України: Монографія / В.Ю. Богданович та ін.Нац. ун-т оборони України ім. Івана Черняховського. Львів: Нац. акад. сухопут. військ, 2019. 267 с.

13.Михайлова Ю. О. Роль та місце Державної прикордонної служби України у системі суб'єктів забезпечення національної безпеки. Форум права: 231 електрон. наук. фахове вид. 2017. №4. С.152-158.

14. Москаленко С., Білявець С. Розвиток професійної компетентності офіцерів-прикордонників як предмет наукових досліджень. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні науки. 2021. № 4(27). С. 134–147.

15. Ніколаєнко Т.Б. Теоретико-правові засади призначення та виконання спеціальних покарань щодо військовослужбовців: Монографія / Т. Б. Ніколаєнко. Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Богдана Хмельницького, Держ. НДІ МВС України. Хмельницький : НАДПСУ, 2018. 563 с.

16. Поляков С. Ю. Адміністративно-правові засади забезпечення законності та правопорядку в Збройних Силах України : Монографія / С. Ю. Поляков. Х.: Право, 2012. 256 с.

17. Притула А. М. Теоретико-правові засади оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби України: монографія. Одеса: Фенікс, 2019. 332 с.

18. Притула А. Визначення статусу Державної прикордонної служби України. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Юридичні науки. 2018. Випуск 3. С. 6–17.

19. Ринажевський Б. М. Військова служба правопорядку : Монографія / Б. М. Ринажевський : МВС України. Х. : ХНУВС, 2010. 338 с.

20. Сектор безпеки і оборони України: стратегічне керівництво та військове управління: Монографія / Ф.В. Саганюк, В.С. Фролов, В.І. Павленко та інК.: ЦЗ МО та ГШ ЗС України, 2018. 230 с.

21. Сущенко В.М. Професійна відповідальність правника: Навчальний посібник для студентів вищих юридичних навчальних закладів / В.М. Сущенко. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. 236 с.

22. Шамрай В. О. Військові формування та військова служба (організаційно-правові та управлінські аспекти): Монографія / В. О. Шамрай. К: КВІУ, 1998. 225 с.

СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ

Адміністративна відповідальність - один із видів юридичної відповідальності, яка встановлюється державою шляхом видання правових норм, які визначають підстави відповідальності, заходи, що можуть бути застосовані до порушників, порядок розгляду справ про правопорушення і виконання зазначених заходів. Адміністративна відповідальність потребує оформлення відповідними процесуальними документами і здійснюється державою через уповноважені органи шляхом покарання особи відповідно до чинного законодавства. Адміністративна відповідальність - це реалізація адміністративно-правових санкцій, застосування адміністративних стягнень. Суть адміністративної відповідальності полягає у впливі, що чинять уповноважені органи або посадові особи на громадянина, який вчинив адміністративне правопорушення і тягне за собою негативні для правопорушника наслідки морального (попередження), матеріального (штраф) або особистого характеру (адміністративний арешт).

Адміністративне правопорушення (проступок) - протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.

Вторгнення в приватне життя – це будь-який непотрібний доступ до особистого простору й умов усамітнення людини з будь-якої причини, незалежно від того, збираються дані протягом цього порушення простору чи ні. Вторгнення є поняттям, відмінним від збору, агрегування і поширення інформації, тому що в основі цих трьох понять є неправильне використання наявних даних, водночас як вторгнення – атака на право людей зберігати особисті секрети. Вторгнення це порушення, при якому інформація, призначена бути публічною чи ні, фіксується так, що ображає людську гідність і право на особистий простір людини, чії дані беруться.

Гендер – сукупність стандартів і сценаріїв поведінки, які суспільство визначає як «жіночі» і «чоловічі».

Гендерна рівність – це рівні права людини для кожного члена суспільства без огляду на його стать. В економічному, культурному, політичному житті суспільства кожна людина має мати рівні права і можливості без будь-яких обмежень з огляду на статеву належність.

Гендерні стереотипи – шаблонні уявлення про відмінності між чоловіком і жінкою.

Громадянська непокора – свідоме виявлення непокори перед законом через релігійний, етичний чи політичний характер; порушення закону, який, на думку особи, є несправедливим. Концепція громадянської непокори може використовуватися також під час проведення мирних зібрань для протесту проти певної політики або тиску на підтримку проведення певних реформ, зазвичай, політичних. Вона є крайньою, але в деяких випадках прийнятною

формою вияву протесту, зокрема тоді, коли здійснюється ненасильницьким і публічним способом на основі своїх переконань.

Демонстрація – мирне зібрання, яке відбувається у формі мітингу та походу.

Деонтологія - система загальних знань про юридичну науку, практику, вимоги до професіональних та особистих якостей юриста, систему формування цих якостей. Вперше він був уведений у науковий оборот у 1834 році англійським філософом та юристом Ієремією Бентамом, який виклав моральні вимоги, необхідні для кар'єри та досягнення особистого матеріального добробуту. Він розробив модель науки про норми професійної поведінки людини, яка має владу, і виклав це в книзі «Деонтологія, або Наука про мораль». В широкому розумінні деонтологія - розділ етичної теорії, в якому розглядаються проблеми обов'язку, моральних вимог та нормативів. Загальна деонтологія вивчає узагальнені принципи поведінки, її форми, моральні та суспільні ідеали. У більш вузькому значенні деонтологією називають професійну етику - сукупність правил, розроблених професійною організацією, яка слідує за їх дотриманням.

Дискримінація – ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними. Дія Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» поширюється на такі сфери суспільних відносин: громадсько-політична діяльність; державна служба та служба в органах місцевого самоврядування; правосуддя; трудові відносини, зокрема застосування роботодавцем принципу розумного пристосування; охорона здоров'я; освіта; соціальний захист; житлові відносини; доступ до товарів і послуг; на інші сфери суспільних відносин.

Дисципліна праці – сукупність нормативно-правових приписів, які регулюють обов'язки сторін трудових правовідносин, спрямованих на забезпечення належного процесу праці.

Дисциплінарна відповідальність – обов'язок порушника трудової дисципліни понести негативні наслідки правового, організаційного чи матеріального характеру.

Дисциплінарне стягнення – заходи правового впливу до порушників трудової дисципліни, що зобов'язують їх понести негативні правові наслідки.

Емоційне вигорання – це синдром постійної втоми, емоційного виснаження, який посилюється з часом. Особливо схильними до вигорання на роботі є люди, які працюють в сфері «людина - людина», тобто ті, чия робота пов'язана з постійним спілкуванням. Це лікарі, педагоги, психологи, соціальні працівники, волонтери, менеджери, керівники різних сфер та інші. Необхідність постійно бути на зв'язку, вислуховувати інших і говорити самому, стежити за важливими новинами, давати вказівки підлеглим або навпаки виконувати доручення керівництва, намагатися виправдати чийсь очікування, перевершити конкурентів, продемонструвати хороші показники - все це призводить до того, що в якийсь момент у людини просто «сідають батарейки».

Збір інформації – означає збирання будь-якої інформації, яка може бути отримана шляхом виконання будь-яких дій, спрямованих на її отримання.

Збори – мирне зібрання з метою колективного обговорення правових, організаційних, статутних, професійних, економічних, соціально-побутових та інших питань.

Катування - це будь-яка дія, якою будь-якій особі навмисне спричиняється сильний біль або страждання, фізичне чи моральне, щоб отримати від неї або від третьої особи відомості чи визнання, покарати її за дії, які вчинила вона або третя особа чи у вчиненні яких вона підозрюється, а також залякати чи примусити її або третю особу, чи з будь-якої причини, що ґрунтується на дискримінації будь-якого характеру, коли такий біль або страждання спричиняються державними посадовими особами чи іншими особами, які виступають в офіційній якості, чи з їх підбурювання, чи з їх відома, чи з їх мовчазної згоди.

Конфіденційність – це право людини приховувати інформацію про себе, яку інші можуть використати на шкоду особі.

Контрдемонстрація – мирне зібрання, яке відбувається у той же самий час і в тому ж самому місці, що й інше (інші) мирне зібрання, з метою висловити інші або протилежні погляди.

Концепція прав людини – це система поглядів на права людини, яка знаходиться у постійному русі та розвитку і залежить від державного ладу та ступеня цивілізованості суспільства.

Кримінальна відповідальність — це правова оцінка державою в особі уповноважених органів злочинного діяння. Цей вид відповідальності передбачає, з одного боку, обов'язки особи нести відповідальність за свої дії перед державою (суб'єктивна сторона відповідальності), з іншого -

претерплювання такою особою певних обмежень за вчинене (об'єктивна, зовнішня сторона відповідальності).

Кримінальне правопорушення - передбачене Кримінальним кодексом України суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення.

Матеріальна відповідальність – обов'язок працівника відшкодувати майнову шкоду, яку він спричинив винними протиправними діями (бездіяльністю) власнику підприємства, установи, організації або роботодавцю – фізичній особі, з якими він перебуває в трудових правовідносинах у порядку та в розмірах, установлених трудовим законодавством.

Механізми міжнародного захисту прав людини – система міжнародних (міждержавних) органів і організацій, що діють з метою здійснення міжнародних стандартів прав і свобод людини чи їх відновлення у разі порушення.

Мирне зібрання – вільне публічне вираження учасниками зібрання своїх поглядів, агітація за них, підтримка поглядів інших осіб чи виступ проти поглядів інших осіб, а також реалізація інших своїх прав і свобод, що проходить у формі зборів, мітингу, походу, демонстрації, пікету, наметового містечка чи іншого заходу і з використанням звукопідсилювальної апаратури, аудіо- та відеоапаратури тощо, транспортних та інших технічних засобів, наметів, і без них, що відбувається мирно та без зброї, не порушуючи прав і свобод громадян. Мирне зібрання вважається законним, якщо про його проведення завчасно сповіщено органи державної влади чи органи місцевого самоврядування, на його проведення не було видано судової заборони, зібрання є за своїм характером мирним і має законну мету. Для розмежування мирних і немирних зібрань, як один з тестів може бути використаний тест на наявність елемента насильства. Заклики до насильницького повалення конституційного порядку розглядатимуться як антидемократичні й такі, що не підпадають під захист свободи мирних зібрань і становитимуть достатню підставу для заборони зібрання, тоді як висловлювання думки про необхідність зміни конституційного ладу ненасильницькими засобами (наприклад, парламентським шляхом) заслуговує захисту як гарантоване свободою висловлювання.

Міжнародний захист прав людини та основних свобод – це система міжнародно-правових норм, принципів і стандартів, закріплених у міжнародних договорах універсального, регіонального та локального характеру, які визначають права і свободи людини, зобов'язання держав і міждержавних організацій щодо дотримання, розвитку вказаних прав і свобод, а також міжнародні механізми забезпечення і контролю за дотриманням суб'єктами міжнародного права зобов'язань у цій галузі права і відновленням порушених прав конкретних осіб чи груп населення.

Міжнародні стандарти прав людини – це зафіксовані в юридичних актах і документах міжнародних організацій (або їх органів) принципи і норми про зміст і обсяг прав людини, що є обов’язковими або рекомендаційними настановами для внутрішньодержавної юридичної практики.

Мітинг – мирне зібрання у публічному місці, зазвичай під відкритим небом.

Моральні цінності - це ті цінності, які людина набуває на основі свого досвіду. Ці норми або способи поведінки успадковуються і передаються суспільством громадянам. Крім того, вони визначають, як правильно чи неправильно поводитися. Моральні цінності перебувають в людині, але вони передавалися протягом багатьох років. Зокрема, через досвід та ситуації, які пережила людина. Тому саме суспільство зрештою передає та визначає їх у цілому. Моральні цінності необхідні для того, щоб можна було диференціювати те, що добре від того, що ні, або що правильно від того, що не так.

Національна гвардія України - військове формування з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами - із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій.

Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Недоторканність приватного життя – це можливість особи або групи осіб відокремити себе, інформацію про себе, і, так виявляти свою особистість вибірково.

Непряма дискримінація – ситуація, за якої внаслідок реалізації чи застосування формально нейтральних правових норм, критеріїв оцінки, правил, вимог чи практики для особи та/або групи осіб за їх певними ознаками виникають менш сприятливі умови або становище порівняно з іншими особами та/або групами осіб, крім випадків, коли їх реалізація чи застосування має правомірну, об’єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Пікет – вияв вираження поглядів, що проводиться у визначеному місці та безпосередньо біля об'єкта пікетування, що має важливе значення для цілей або теми такого вираження та з метою донесення певної інформації завдяки візуальним засобам (одиночний пікет підпадає під захист як вияв свободи вираження поглядів).

Поводження, що принижує гідність, – дії, що принижують гідність, оскільки вони викликали у їхніх жертв відчуття страху та неповноцінності, а також страждання, здатні принизити та образити їхню гідність, і, ймовірно, зруйнувати їхню психіку та моральну стійкість.

Позитивна дискримінація – це соціально-політичні заходи щодо надання переважних прав або привілеїв для певних груп населення, що застосовуються для створення статистичної рівності в посадах, рівнях освіти, доходах для представників різних статей, рас, етносів, конфесій.

Позитивні дії - спеціальні тимчасові заходи, що мають правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, спрямовану на усунення юридичної чи фактичної нерівності у можливостях для особи та/або групи осіб реалізовувати на рівних підставах права і свободи, надані їм Конституцією і законами України.

Поліцейський - громадянин України, який склав Присягу поліцейського, проходить службу в поліції і якому присвоєно спеціальне звання поліції. Поліцейський має службове посвідчення та спеціальний жетон. Зразки та порядок видання службових посвідчень та спеціальних жетонів затверджуються Міністерством внутрішніх справ України.

Поліцейський захід - це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

Політичні права – можливості громадянина на участь у процесі прийняття та реалізації політичних рішень, діяльності елементів політичної системи, формування представницьких органів влади.

Пособництво у дискримінації - будь-яка свідома допомога у вчиненні дій або бездіяльності, спрямованих на виникнення дискримінації.

Поширення інформації – це атака на приватність, яка полягає у тому, що інформація, надана суб'єктом конфіденційно, поширюється, або їй загрожує поширення у спосіб, який загрожує приватності суб'єкта.

Право на життя – це природна невід'ємна від особистості та гарантована нормами внутрішнього законодавства і міжнародно-правовими актами можливість захисту недоторканності життя і свободи розпоряджатися ним.

Право на усамітнення – це право людини на свободу від уваги інших, якщо вона цього прагне, і право бути захищеним від контролю або спостереження в приватних установах, таких, як власний будинок. Концепція

прав на усамітнення відіграла важливу роль у зміцненні розуміння права на недоторканність особистого життя. Так, 1890 р. у США юристи С. Уоррен і Л. Брендейс написали статтю «Право на приватність», в якій проголосили «право бути залишеним на самоті» (*«right to be let alone»*), використовуючи цю фразу як визначення приватності. *«Right to be let alone»* має на увазі можливість вибрати усамітнення від інших людей і бути захищеним від чужих поглядів у приватному просторі, наприклад, у власному будинку.

Правова культура суспільства — це різновид загальної культури, який становить систему цінностей, що досягнуті людством у галузі права і стосується правової реальності даного суспільства. Серед правових цінностей - активність суб'єктів права у правовій сфері, добровільність виконання вимог правових норм, реальність прав і свобод громадян, ефективність правового регулювання, якісні закони, досконала юридична техніка, розвинута правова наука, юридична освіта, ефективна юридична практика, стабільний правопорядок. Систему цінностей в галузі права, що існують в реальному функціонуванні в суспільстві, називають правовою реальністю, яка у структурному відношенні збігається з поняттям "правова система".

Правові цінності - різноманітні матеріальні та нематеріальні блага, які забезпечуються правом. У найбільш загальному вигляді під правовими цінностями розуміються властивості (ознаки) права, істотно значущі для людей. Правовими є цінності, значущі з точки зору правових відносин. У рамках життєдіяльності суспільства вони виступають загальнообов'язковими ціннісними орієнтирами і покладені в основу юридично оформленої системи права.

Правоохоронні органи - органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, Бюро економічної безпеки України, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції.

Превентивні поліцейські заходи - 1) перевірка документів особи; 2) опитування особи; 3) поверхнева перевірка і огляд; 4) зупинення транспортного засобу; 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території; 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю; 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи; 8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ; 9) застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису; 10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших

категорій осіб; 11) поліцейське піклування. Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Приватність – сфера життєвих інтересів, життєдіяльності, емоцій, уподобань окремої людини, приватної особи, індивіда, відособлена від інших громадських сфер. Якщо публічна сфера характеризується відкритістю і гласністю та належить усім членам суспільства, то головними характеристиками приватності виступають закритість від сторонніх, інтимність та індивідуальність. Людина може розвивати неформальні відносини з близькими людьми, родичами і друзями. Право на приватність захищає індивіда або групу від недружного зовнішнього середовища, дає можливість приховувати від інших інформацію про себе.

Професійна деформація - комплекс негативних змін у структурі особистості, що виникають під впливом змісту, організації та умов службової діяльності. Спочатку професійна деформація пов'язувалася з поширенням вироблених людиною професійних стереотипів на інші сфери його життя, позапрофесійну поведінку (поведінку поза професією) і спілкування. Найімовірніше страждають представники професій типу «людина - людина»: працівники правоохоронних органів, військові, керівники, депутати, чиновники, соціальні працівники, юристи, педагоги, медики, продавці, психологи тощо. Як в сфері соціономічних професій, так і в технічних професіях профдеформації по-різному виражаються в залежності від конкретної професії: у вчителів — в авторитарності і категоричності суджень; у психологів, психотерапевтів — в прагненні маніпулювати іншою людиною, нав'язувати певну картину світу, не враховуючи мотивів і цілей самої людини; у програмістів — в тенденції шукати помилки в різних життєвих ситуаціях, схильності до алгоритмізації; у співробітників правоохоронних органів пильність поступово перетворюється на невинуватну підозріливість та недовіру до людей.

Професійна культура – цілісне особистісне утворення, сутністю якого є діалектичний зв'язок усіх елементів культури індивіда, яке динамічно та нелінійно розвивається, специфічно проявляючись у сфері професійної діяльності і спілкування.

Пряма дискримінація – ситуація, за якої з особою та/або групою осіб за їх певними ознаками поводяться менш прихильно, ніж з іншою особою та/або групою осіб в аналогічній ситуації, крім випадків, коли таке поводження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Ратифікація – процес надання юридичної сили документу через затвердження його відповідним органом кожної зі сторін.

Службова дисципліна працівників поліції - дотримання поліцейським Конституції і законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, актів Президента України і Кабінету Міністрів України, наказів Національної поліції України, нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ України, Присяги поліцейського, наказів керівників.

Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу – це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (зокрема від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин.

Спонтанна демонстрація – мирне зібрання, не організоване жодною фізичною або юридичною особою.

Утиск - небажана для особи та/або групи осіб поведінка, метою або наслідком якої є приниження їх людської гідності за певними ознаками або створення стосовно такої особи чи групи осіб напруженої, ворожої, образливої або зневажливої атмосфери.

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Опис предмета курсу «Професійна відповідальність правоохоронця»

Найменування показників	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 2,0	Рівень освіти – перший (бакалаврський) Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»	Обов’язкова
Кількість модулів – 2		Період підготовки: 2022-2025
		Семестр
Загальна кількість годин – 60		2
		Лекції
Тижневих годин:		12 год.

аудиторних – 2-4, самостійної роботи здобувача вищої освіти – 2-6.	Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»	Практичні заняття
		16 год.
		Самостійна робота
		32 год.
	Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах:

- дослідження навчальної літератури;
- робота в інформаційних мережах;
- підготовка індивідуальних робіт;
- узагальнення матеріалів практики відповідних компетентних органів (осіб);
- опрацювання конспектів лекцій;
- підготовка до аудиторних занять;
- складання конспектів з тем, що виносяться для самостійного вивчення;
- виконання практичних завдань;
- самотестування;
- підготовка до всіх видів контрольних заходів.

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах:

– стаття в наукових виданнях – оформлюється відповідно до вимог, які висуваються редакцією видання. Подається науковому керівникові, після його рецензії – до редакції. Зараховується опублікування статті;

– тези доповіді на студентській науково-практичній конференції – оформлюються відповідно до вимог, які висуваються редакцією збірника тез доповідей. Подається науковому керівникові, після його рецензії – до редакції. Зараховується участь у студентській науково-практичній конференції та опублікування тез доповіді;

– есе – загальний обсяг до 5 сторінок, має містити ключову ідею, що розкривається у змісті роботи; стислий аналіз правозастосовної практики; характерні цитати. Важливо аргументувати власне ставлення до обраної теми. Подається викладачу, який веде практичні заняття;

– реферат – загальний обсяг 12-15 сторінок. Наприкінці роботи – список використаної літератури та нормативних актів. Подається викладачу, який веде практичні заняття. Захист відбувається відповідно до вимог, які висуває викладач;

– участь у конкурсі студентських наукових робіт – робота оформлюється відповідно до вимог оргкомітету конкурсу та подається на конкурс з рецензією наукового керівника.

Робота є індивідуальною та самостійною, а отже, нелегітимні форми надання здобувачами вищої освіти допомоги один одному не допускаються. При виконанні індивідуальної роботи здобувач зобов'язаний дотримуватися правил академічної доброчесності та безпосередньо недопущення плагіату.

Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання

результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правоохоронця» передбачає проведення поточного та

підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

– контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни *на практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове чи експрес-опитування, виконання практичних завдань або задач, участь у розробці кейсів, захист есе/реферату за ініціативи здобувача освіти тощо. У ході практичного заняття здобувач може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 2, 5, 8);

– контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі контрольної роботи. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки здобувача у вивченні поточного матеріалу.

Впродовж семестру здобувачі освіти виконують самостійну роботу, в тому числі, у формі підготовки *індивідуальної роботи*. Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 10.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є *диференційований залік*. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю й індивідуальної роботи, за якої здобувач може отримати залік, становить 60 балів.

Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правоохоронця» при підсумковому контролі у формі диференційованого заліку:

Поточний контроль		Індивідуальна робота	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1	Модуль № 2		

п/з	контрольна робота	п/з	контрольна робота	здобувачів	(диференційований залік)
max 24	max 13	max 40	max 13	max 10	max 100

Критерії оцінювання (диференційований залік)

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 8	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	5	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Контрольна робота	Max 13	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	10-12	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	7-9	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	4-6	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	1-3	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти:		
Стаття	10	Підготовка, рецензування та опублікування наукової статті з теми, що входить до предмета навчальної дисципліни, в будь-якому фаховому виданні правничого спрямування.
Тези	5	Підготовка тез наукової доповіді, їх рецензування науковим керівником та публікація в збірнику тез студентської наукової конференції, а також виступ на ній (за можливості) з тематики, що входить до предмета навчальної дисципліни.
Есе	Max 6	Есе містить ключову ідею, що розкривається в змісті роботи на конкретних прикладах із судової практики, цитатах науковців з висловленням свого власного ставлення до досліджуваного питання.
	3	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, містить методологічні помилки; недостатнє обґрунтування досліджуваного питання.

	Min 0	Тема есе не розкрита або в ньому виявлено плагіат.
Реферат	Max 5	Питання плану реферату висвітлені повно. Проаналізовані представлені в навчальній та науковій літературі погляди щодо предмета дослідження; на основі їх порівняльної оцінки висловлене особисте ставлення автора до кожного з них, а також дана власна оцінка запропонованим у літературі пропозиціям стосовно шляхів вирішення таких проблемних питань, які стосуються теми, та (або) висловлені авторські пропозиції.
	3	Переважає більшість питань плану реферату висвітлена повно та точно. Одне з питань розкрито недостатньо повно або при його висвітленні допущена суттєва помилка. Проаналізовані основні літературні джерела, рекомендовані кафедрою при написанні роботи на відповідну тему.
	1	Питання плану теми висвітлені поверхово. При написанні реферату використана незначна кількість монографічних та нормативних джерел із числа рекомендованих кафедрою. При розкритті питань плану допущені грубі помилки.
	Min 0	Тема реферату не розкрита або в ньому виявлено плагіат.
Участь у конкурсі студентських наукових робіт	10	Робота подана на конкурс з рецензією наукового керівника.

Диференційований залік	Зараховано	100	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни.
			2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою.
			3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
		90	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.
			2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою.
			3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.

	85	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	75	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	70	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	60	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.
Не зараховано	55	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти

Шкала підсумкового педагогічного контролю (диференційований залік)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34